

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 16 juli 2009

MEDITATIE

Een ontdekkend woord van Christus

De Farizeën hebben zich geërgerd aan Christus woorden, waarin Hij hun geveinsde godsdienst heeft ontdekt als de Kenner der harten en Proever der nieren. In de bovenstaande woorden gaat Hij er nog duidelijker op in.

Sommigen menen dat hiermee bedoeld wordt, dat alle leer of godsdienst, die niet uit God is niet zal kunnen bestaan en ook deze gedachte ligt hierin opgesloten. Maar Christus wijst hier bijzonder op mensen. De Farizeën waren geen planten die door God geplant waren. Het beeld dat hier gebruikt wordt is naar de Schrift. Van de kerk des Heeren hier op aarde wordt dikwijls van een akker of van een wijngaard gesproken. De Joodse kerk was onder het Oude Testament zo'n akker en wijngaard. Toch waren alle planten die daarin waren niet door God geplant. Zo is het nog. In de hof van Gods kerk zijn vele planten die niet door God geplant zijn. Vele uitwendige belijders, die niet meer hebben dan een historisch geloof, dat geen gemeenschap aan Christus

Maar Hij antwoordende zeide: alle plant, die Mijn hemelse Vader niet geplant heeft, zal uitgeroeid worden.

Mattheus 15:13

geeft. Zij zijn ranken, die in Hem geen vrucht dragen en zullen uitgeroeid worden.

Christus' woord geldt in het bijzonder de Farizeën en de Schriftgeleerden. Zij hadden grote invloed onder het volk. Zij onderhielden de inzettingen der ouden en vertoonden een gedaante der godzaligheid. Zo waren zij de leidlieden van het volk geworden. Maar Christus waarschuwt in vers 14 voor zulke leiders, die verleiders zijn. De gevallen mens is eenmaal verleid en laat zich gaarne verleiden. En al is hij godsdienstig, hij zoekt zichzelf in het middelpunt te plaatsen. Al wat niet uit God is, leidt niet tot God maar

eindigt in de mens. Daaraan zijn alle planten die niet door God geplant zijn wel te kennen. Er is geen kennis van ons verdorven hart. Daarom hebben we evenals de Farizeën geen Zaligmaker nodig.

Christus spreekt hier over Zijn hemelse Vader. Hij is de eniggeboren Zoon des Vaders, maar ook de Knecht des Vaders. Van eeuwigheid zijn al de uitverkorenen in Hem begrepen krachtens verkiezing en verbondsluiting. Zo hebben ze dus al gemeenschap aan Hem maar in de tijd worden ze Christus ingeplant. Voor een doorn zal een denneboom opgaan en voor een distel een mirteboom en dat door de eeuwige liefde des Vaders. Dat volk moet tot de zaligheid komen maar daartoe moeten ze van Adam in Christus worden overgeplant. Dat goddelijke werk is voor ieder van ons noodzakelijk.

Met geen eigenwillige godsdienst en wettische vroomheid kunnen wij het doen, hoewel velen dit aanzien voor het ware. Maar Christus zal het verloren zoeken en zaligen en Zich aan hen openbaren als de Weg, de Waarheid en het Leven. Door de trekkende liefde des Vaders worden ze tot Hem gebracht, want niemand kan tot de Vader komen dan door Hem. Buiten Hem kan God geen gemeenschap meer met ons hebben. Die van het ontdekkend en ontgrondend werk des Geestes vreemdelingen zijn gebleven en hun huis op de zandgrond gebouwd hebben zullen uitgeroeid worden. Wat is het toch allesbeslissend of we waarlijk door de hemelse Vader zijn geplant. Velen spreken over het komen tot Christus alsof dit een daad van de mens is. Maar wij zijn van nature in een verbroken werkverbond en zonder de Geest des oordeels en der uitbranding blijven we in een verbroken werkverbond buiten Christus het leven zoeken. Daarom ergerden de Farizeën zich aan Christus' ontdekkende prediking. Maar de discipelen mochten planten zijn door Christus' hemelse Vader geplant en door Zijn trekkende liefde tot Hem

Inhoud

- 1 Meditatie: Een ontdekkend woord van Christus
- 2 Bijbelstudie: een vrouw voor Izak (2)
- 4 Ontboezemingen (5)
- 5 Hoofdbedekking - Niet meer dan een traditie? (1)
- 7 De andere kant van het verhaal
- 9 Uit het leven van ds. Fraanje (5)
- 10 Boekennieuws
- 11 Kerknieuws
- 11 Berichten
- 12 Kerkdiensten

87e jaargang

Nr. 42

gebracht. Als het einde der wet heeft Hij Zich aan hen geopenbaard. Maar in een weg van diepere ontdekking moesten zij met Christus sterven opdat zij met Hem zouden leven. God doet een afgesneden zaak opdat alle grond van behoudenis hen buiten de gerechtigheid van de Middelaar zal ontvallen. Zo wordt een goddeloze door God gerechtvaardigd en vindt alleen in Christus een bestaansrecht voor Hem.

Het is geen geringe zaak een hemelse plant te mogen zijn. De gehele leiding die de Heere met de ziel gehouden heeft bevestigd dat men door Hem is geplant.

Zij worden niet uitgeroeid, maar door Gods Geest geleid en zo zijn zij kinderen Gods. Deze planten mogen vrucht dragen uit de ware Wijnstok en de hemelse Landman reinigt hen opdat zij meer vrucht dragen.

Wat moet dit woord ons tot meer zelfonderzoek brengen. Toch zal het de Farizeën en Schriftgeleerden niet van hun voetstuk afstoten maar zij zullen doorgaan totdat zij uitgeroeid zullen worden. Het zal voor hen gelden: gewogen en te licht bevonden. In welke benauwde tijd leven we van steeds toenemende goddeloosheid maar ook van de openbaring van vele hoge geesten waarvoor het nooit buiten hoop is geworden. Zij weten ook niets van de openbaring van Christus aan hun ziel. De tijd ontdekt reeds veel maar de eeuwigheid ontdekt alles en zal openbaren hoeveel

planten niet door God zijn geplant. Maar wat zal de eeuwigheid er ook voor nodig zijn om God te verheerlijken voor dat eeuwige wonder dat Hij het gekrookte riet niet zal verbreken en de rokende vlaswiek niet

door Hem wordt uitgeblust omdat zij waren een planting des Heeren opdat Hij eeuwig verheerlijkt worde.

Waardenburg, ds. M. Mondria

BIJBELSTUDIE

2

Een vrouw voor Izak

Genesis 24

Abrahams verantwoordelijkheid
Abraham beseftte dat Izak een vrouw nodig had. Daarbij moeten we bedenken dat Izak de drager der belofte was. Uit Izak zou eens de Christus voortkomen. Het was van groot belang met wie hij in het huwelijk zou treden.

Abraham had hier ongetwijfeld de belofte van God op het oog. Abraham wist zich voor Gods Aangezicht ervoor verantwoordelijk dat Izak een goede vrouw zou ontvangen. De Heere had immers van Abraham gezegd: 'Ik heb hem gekend, opdat hij zijn kinderen en zijn huis na hem zou bevelen, en zij de weg des HEEREN houden, om te doen gerechtigheid en

gericht; opdat de HEERE over Abraham brenge hetgeen Hij over hem gesproken heeft'. (Genesis 18:19). Abraham had dus een heilige verplichting ten aanzien van zijn kind Izak tegenover de Heere. Dat woord, dat de Heere gesproken had, moet u zien als de achtergrond van deze geschiedenis. Abraham was hier niet zelf aan het werk, zoals indertijd bij Hagar. Integendeel, hij wist dat Izak een plaats had in het grote heilsplan Gods. Maar daarin had ook Abraham zijn verantwoordelijkheid. De Heere heeft alles bepaald in Zijn heilige Raad, maar dat schakelt onze verantwoordelijkheid niet uit, maar wel in. In het spanningsveld tussen Gods Raad en onze verantwoordelijkheid

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wvd. hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136,
3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1,
2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.

Familieberichten € 0,40 per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag**

in het bezit van de drukker te zijn.

Rouwadvertenties

uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 11,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:

€ 23,- per jaar + extra portiekosten.

Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres

Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av,
N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van: de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

past geen lijdelijkheid, geen passivisme, maar het "bidt en werkt". Dat heeft Abraham verstaan.

Een nauwe band tussen heer en knecht

Izak maakt in de beschrijving van het boek Genesis een stille en teruggetrokken indruk. Izak was geen voor-aanstaande en actieve figuur. Er was wat dat betreft een groot verschil tussen Izak aan de ene kant en Abraham en Jakob aan de andere kant. Maar wat uit de Schrift wel duidelijk is, dat is dat Izak een biddend mens was. Izaks voornaamste bestemming was, dat hij een plaats zou krijgen in het geslachtsregister van de Zaligmaker. Daarom wordt zijn huwelijk in dit hoofdstuk zo uitvoerig beschreven. Het gaat hier om de komst van Christus uit Izak.

Abraham heeft erover gesproken met zijn knecht., de oudste van zijn huis, die heel Abrahams huis en al zijn bezittingen beheerde (vers 2). De kanttekeningen wijzen hier op 'de verzorger en opperknecht van zijn huisgezin, genoemd Eliëzer van Damascus' (zie Genesis 15:2.) Eliëzer moet wel erg oud zijn geweest, maar hij was nog groen en fris in zijn ouderdom. Als we deze geschiedenis lezen, dan treft ons de goede verstandhouding tussen Abraham en zijn knecht. Bovenal treft ons dat zij beiden deelden in hetzelfde geloof. Dat is later wel gebleken bij die put, waar Abrahams knecht Rebekka voor het eerst ontmoette. Abraham is als een geestelijke vader voor zijn knecht geweest. Hij was tot zegen voor anderen. Dat kan toch niet anders? Waar geestelijk leven in beoefening is, daar gaat er wat van uit, dat maakt jaloers, dat is tot zegen. Wat is het groot als er zulke "Abrahams" in de gemeente zijn.

Ouders, kinderen en gemeente bij de huwelijken

We lezen hier hoe Abraham zijn knecht de opdracht gaf een vrouw voor Izak te zoeken. Izak zelf wordt hier verder niet genoemd. Het lijkt wel alsof het allemaal aan Izak voorbijging. Het kan niet anders, Abraham zal er zeker met Izak over gesproken hebben. Maar het initiatief ging van Abraham uit. In dat opzicht wordt Izak helemaal niet genoemd.

Zo was het in die tijd, in die oosterse cultuur. De huwelijken van kinderen werden vaak door de ouders geregeld. Ik zou niet graag beweren dat we daarnaar terug moeten. Maar is het

vandaag niet erg doorgeslagen naar de andere kant? De jongelui maken het zelf wel uit, wat vader of moeder er ook van vinden. Zou het ook geen zaak van de ouders zijn, van het gezin? Nee, ik bedoel niet, dat de ouders de huwelijkskeus van hun kinderen moeten bepalen, maar wel dat het heel goed is als kinderen er hun ouders in betrekken, er met hun ouders over spreken. Niet voor niets spreekt ons huwelijksformulier over 'met weten en wil hunner ouders'. En zouden de huwelijken vroeger zoveel ongelukkiger zijn geweest dan in onze tijd? Laat de huwelijkskeuze allereerst een zaak van het gebed zijn. Ons huwelijk moet zo zijn dat het in de gemeente bevestigd kan worden. Ons huwelijk moet in overeenstemming zijn met ons gedoopte voorhoofd. Daarom zegt Paulus 'geen juk met een ongelovige'. Kan ik met mijn vrouw of man samen de knieën buigen? Kan ik met mijn vrouw of man samen opgaan naar Gods huis en spreken over het ene nodige? Dat zijn toch wezenlijke vragen? Dan is het een goede zaak dat ouders en kinderen daar met elkaar over spreken, ook ten aanzien van een concrete huwelijkskeuze.

Ons huwelijk moet zo zijn dat het in de gemeente bevestigd kan worden.

Ons huwelijk moet in overeenstemming zijn met ons gedoopte voorhoofd.

Dan moeten de ouders niet allereerst kijken naar geld en goed, naar positie of stand. Laten we boven alles bedenken dat de huwelijkskeuze en de huwelijksluiting geen privézaak is, maar in de meest diepe zin van het woord een zaak voor Gods Aangezicht, maar ook een zaak in het midden van het gezin en van de gemeente. Bij iedere huwelijksbevestiging wordt de gemeente toch in de gelegenheid gesteld wettige bezwaren tegen de bevestiging in te dienen?

Dat geestelijke aspect van het huwe-

lijk heeft Abraham gewogen. Zo zou het moeten zijn bij kinderen en ouders. Hoewel ouders zich ten aanzien van dit alles ook zo machteloos kunnen voelen. Er zijn al wat jongelui vervreemd van de kerk door huwelijken tot schade van hun ziel en tot verdriet van hun ouders. Laten we dien-aangaande onze verantwoordelijkheid verstaan.

Het huwelijk niet als evangelisatieterrein

Wat was Abrahams verlangen? 'Dat gij voor mijn zoon geen vrouw nemen zult van de dochteren der Kanaänieten, in het midden van dewelke ik woon'. (vers 3). Onder de Kanaänieten waren vrouwen genoeg. Maar Abraham beseft hoe levensgevaarlijk een huwelijk geweest zou zijn tussen Izak en een Kanaänietische vrouw. Dan zou Izak thuis raken onder de Kanaänieten. Dan zou er een grensvervaaging optreden tussen Abrahams huis en de heidense omgeving. De bijzondere plaats van Abrahams zaad in de heilsgeschiedenis zou bedreigd worden. Het zou in strijd zijn met de verbondsverplichting, die de Heere Abraham had opgelegd.

Door huwelijken in strijd met Gods Woord treedt een heilloze grensvervaaging op. Daardoor wordt de gezinsdeur wijd opengezet voor de wereld, die met God niet rekt. Laten we er toch op letten. Laten we er in onze gezinnen toch over spreken. Laat het woord van Paulus over het niet aantrekken van een juk met een ongelovige ons toch beslissend zijn (2 Korinthe 6:14).

Het huwelijk is geen evangelisatieterrein, waarbij de kerkelijke partner de onkerkelijke tot zegen is, ook al kan dat soms gebeuren. Maar beroep u daar niet op. De praktijk bevestigt dat een huwelijk van een christen en een niet-christen vaak leidt tot uitholling van het christelijke of in ieder geval tot een christendom van compromissen met alle dodelijke gevaren daaraan verbonden. Laten we ons houden aan Gods Woord.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Ekeveld

Ontboezemingen

We hebben u onder de titel Ontboezemingen regelmatig op de hoogte gehouden over de renovatie van onze Theologische School in Rotterdam. Op zaterdag 23 mei j.l. was het de heuglijke dag dat de vernieuwde Theologische School officieel geopend en in gebruik genomen kon worden. U heeft hierover uitvoerig kunnen lezen in De Saambinder in het verslag dat student G. W. S. Mulder voor ons maakte. Het was een prachtige lentedag, op de zaterdag vóór de voor ons allen zo belangrijke dagen van onderzoek van hen, die met een attest van de kerkenraad zich hebben aangemeld. Het was een onvergetelijke dag, die de Heere gaf. Met allen die zich op welke wijze dan ook voor de bouw hebben ingezet. Een samenbindende dag!

Open dagen

Na de openingsdag zijn er twee open dagen geweest voor allen uit het gehele land om de Theologische School te bezichtigen. Omdat we op de openingsdag wel iedereen wilden verwelkomen, maar dat niet mogelijk was, hebben we deze dagen georganiseerd. Om te tonen hoezeer we de betrokkenheid van al de gemeenten waarderen. En zuinig willen zijn op deze band. Er kon gezegd worden: 'Alles wat u hier ziet is gekregen. Allereerst van de Heere en daarna van de gemeenteleden, ons grondvlak. Van de geboden mogelijkheid is boven verwachting op ruime schaal gebruikt gemaakt. Op beide dagen, respectievelijk zaterdag 6 en 27 juni, mochten we ongeveer 500 mensen begroeten. Totaal dus zo ongeveer 1000. Jong en oud, zelfs hele gezinnen hebben de moeite willen nemen om de Boezemsingel te bezoeken. We hebben ervaren dat de Theologische School, destijds in 1927 door ds. G.H. Kersten opgericht en door hem 'het schooltje' genoemd, in onze gemeenten een grote plaats heeft. Dat blijkt niet alleen uit de bezoeken maar ook het medeleven in andere vormen zoals de ontvangen felicitaties, geschenken, belangstellende gesprekken in den lande. Maar ook door

vele(!) ontvangen giften. Dat alles heeft ons als curatorium en docenten buitengewoon goed gedaan. We werden boven dit alles bijzonder verblijd dat dit jaar vier nieuwe studenten konden worden toegelaten. Wat we hadden het toch verdiend: weliswaar een mooi gebouw, maar geen studenten.... En uiteindelijk gaat het toch om de toelating en toerusting van toekomstige dienaren van het goddelijke Woord. Daarvoor mocht dit alles immers worden gedaan. We hopen bovenal dat zal mogen blijken, dat de Heere Zijn goedkeuring en verbeurde zegen er aan zal willen verbinden. Opdat Zijn naam geheiligd worde en Zijn koninkrijk kome, nu en in de onbekende toekomst.

Hij make allen die op de Boezemsingel op welke wijze dan ook verantwoordelijkheid dragen om Zijn Zoons Christus wil bekwaam en getrouw, om te waken bij het pand dat ons is toebetrouwd.

Vermeldenswaard

De renovatie is na een intensief jaar voor alle betrokkenen nu gereed. Gelukkig is door Gods zorgende hand alles zonder ongelukken en zeer spoedig verlopen. Vermeldenswaardig is nog dat de laatste werkzaamheden, de aankleding van de kamers, het verzorgen van de gordijnen en vitrage door Fa. Burchthuys uit Rotterdam tegen een sterk gereduceerde prijs keurig is geleverd en gemonteerd. E de Bel uit Poortugaal heeft de koffieautomaten geleverd en tijdens de open dagen de bezoekers op voortreffelijke wijze van een hapje en

drankje voorzien. Graag willen we hierbij onze hartelijke dank uitspreken aan allen die organisatorisch - op welke wijze ook - een bijdrage hebben geleverd. Nog één naam willen we noemen. Tijdens de beide open dagen heeft Wilma Veldhoen uit Ridderkerk naast de achteringang gestaan om kaarten te verkopen ten bate van de school. Een bedrag van € 600 mocht ze enthousiast aan onze penningmeester afdragen. Wanneer u als kerkenraad, vrouwenvereniging of +16JV de school een keer wilt bezoeken dan is dat op beperkte schaal mogelijk, wanneer het in de agenda van onze bibliothecaris past. In ieder geval bieden we deze mogelijkheid graag aan. Dit om de school en het werk op de school onder jong en oud wat meer bekendheid te geven.

Getrouw en bekwaam

De verbondenheid aan en liefde voor onze school uit het gehele land, heeft ons bijzonder getroffen. Wij zijn door dit alles zeer verrast en verblijd. De Heere mocht ons in ootmoed doen buigen onder zoveel onverdiende goedheid. Dat Hij dit in een zorgvolle tijd als de onze toch nog geeft. Hij mocht in de toekomst in Zijn gunst met ons optrekken en Zijn zegen kennelijk doen ervaren tot welzijn van onze gemeenten. Hij make allen die op de Boezemsingel op welke wijze dan ook verantwoordelijkheid dragen om Zijn Zoons Christus wil bekwaam en getrouw, om te waken bij het pand dat ons is toebetrouwd. Daartoe mogen we wel met nadruk om het gebed van de gemeenten en de kerkenraden vragen. In de stilte en in het openbaar. Dat is echt onmisbaar! Onnodig om eraan toe te voegen dat uw financiële gaven noodzakelijk blijven. Twee keer per jaar als collecte van elke gemeente en op andere manieren, die u wel weet. Bij voorbeeld: vier gezinnen van de aanstaande eerstejaars studenten mógen we met elkaar weer gaan onderhouden. En verder hebt u hebt kunnen zien waaraan en hoe uw geld besteed wordt.

Namens het curatorium
ds. J.J. van Eckeveld, *voorzitter*
ds. M. Karens, *secretaris*

Hoofdbedekking - Niet meer dan een traditie?

Wat de apostelen zeggen

'Graag zou ik een paar vragen willen stellen over 1 Korinthe 11 vers 1 tot en met 16. Allereerst, bij welke gelegenheid hoort een vrouw haar hoofd te bedekken? Het wordt wel van ons verwacht dat we een hoed dragen wanneer we naar de kerk gaan, maar voor mij is het eigenlijk niet meer dan een gewoonte. Ik werk met vrouwen uit de Mennonitische gemeenschap die altijd een hoofdbedekking dragen. Als ze mij vragen wat wij doen en waarom wij het zo doen, kan ik nauwelijks een overtuigend antwoord geven, eenvoudigweg omdat ik er zelf niet echt van overtuigd ben.

In de tweede plaats, als er een situatie is waarin vrouwen hun hoofd bedekken, wordt van de mannen verwacht dat zij het omgekeerde doen. Nu vraag ik me af of we daarin wel consequent zijn. Neem bijvoorbeeld een jongerenbijeenkomst: als jongens een pet dragen moeten ze die afzetten onder het bijbellezen en gebed. Meisjes daarentegen hoeven dan niets op het hoofd te hebben. Klopt dat eigenlijk wel?

Ik begrijp ook niet helemaal wat het wel of niet dragen van een hoofdbedekking te maken heeft met het eren of onteren van je hoofd (vers 4 en 5). Wat heeft dat te betekenen? Om eerlijk te zijn: als ik een kerk binnenkom voel ik niet automatisch de behoefte wat op mijn hoofd te doen. Dat dit moet, is mij aangeleerd als kind en nu doe ik het uit gewoonte, maar ligt dat anders in het hart van Gods volk? Voelen ze dit wel onmiddellijk aan?

Wat bedoelt Paulus trouwens als hij in vers 10 zegt: 'Daarom moet een vrouw een macht op het hoofd hebben, om der engelen wil'? En wat is de betekenis van vers 16: 'Doch indien iemand schijnt twistgierig te zijn, wij hebben zulke gewoonte niet, noch de gemeente Gods'? En om niet meer te noemen: Moeten wij - als vrouwen en meisjes - een hoed dragen wanneer we een rouw- of trouwdienst bijwonen in een kerk waar dit niet de gewoonte is?'

Tot zover de brief die ik een poosje geleden van een jonge vrouw kreeg. Aangezien haar vragen van belang zijn en wellicht ook bij anderen leven, wil ik ze graag proberen te beantwoorden. Ik hoop dat te doen in zes artikelen, waarbij telkens een ander aspect wordt benadrukt vanuit de genoemde paragraaf in 1 Korinthe 11. We willen de hoofdbedekking bezien in relatie tot de apostelen (vs. 1-2), Christus (vs. 3-6), de schepping (vs. 7-9 en vs. 11-12), de engelen (vs. 10), het geweten en de natuur (vs. 13-15), en de gemeenten (vs. 16).

Ter bestudering van dit indrukwekkende Schriftgedeelte heb ik gebruik gemaakt van verschillende commentaren, maar ook van drie publicaties uit de engelstalige wereld, namelijk "The Head Covering" door Timothy Nelson, "Head Coverings in Public Worship" door Brian Schwertley, en "No Such Custom - An Exposition of 1 Corinthians 11:2-16" door Bruce

Terry. Van deze schrijvers en hun werk heb ik veel profijt gehad. Ze hebben me gesterkt in de overtuiging dat het punt van de hoofdbedekking geen bijzaak is of een op zichzelf staand thema in de Bijbel, maar een onderwerp dat diepe wortels heeft in de waarheid van de Schrift als geheel.

Vijftien verzen

Ik kan me voorstellen dat sommige lezers zich inmiddels afvragen of zo'n onderwerp nu wel nodig is. Het gaat toch eigenlijk alleen maar over "een hoedje" of zo? Moet je daar nu een serie artikelen over schrijven? Er zijn toch wel belangrijker dingen om ons mee bezig te houden?

Dit soort vragen heeft ertoe geleid dat in veel kerkverbanden de hoofdbedekking van de vrouw een achterhaald thema is. Het lijkt erop dat veel predikers vandaag het als hun voornaamste taak zien de hoorders een goed gevoel te geven. Een getrouwe

verkondiging van de waarheid zonder aanzien des persoons lijkt op de tweede plaats te komen. Waarheden en ethische zaken die omstrede zijn, worden omzeild of op zo'n manier uitgelegd dat niemand zich eraan hoeft te stoten en dat iedereen er een eigen invulling aan kan geven.

De gevolgen daarvan zijn zichtbaar in ons land en ook daarbuiten. In de meeste kerkverbanden zijn het op z'n hoogst een paar oude vrouwen die iets op het hoofd hebben. Als een jonge vrouw of een meisje in een dergelijke kerk zou binnenstappen met een een hoofdbedekking, kan ze vaak spottende blikken en gefronste wenkbrauwen of op z'n minst een paar verbaasde ogen verwachten. Kijk dat nou! Dat is toch niet meer van deze tijd?

Zag Paulus het ook zo? Beschouwde hij dit onderwerp als ouderwets en overbodig? Het antwoord is: nee. In zijn eerste brief aan de gemeente van Korinthe wijdt hij een behoorlijk deel van een compleet hoofdstuk aan de hoofdbedekking van de vrouw. Geïnspireerd door de Heilige Geest schrijft hij niet minder dan vijftien verzen over dit thema. Alleen al dat feit moet ons wat te zeggen hebben!

Natuurlijk stellen wij niet dat er geen andere thema's zijn in de Schrift. Inderdaad zijn er andere zaken, belangrijker zaken. De zaligheid van onze ziel is het ene nodige temidden van veel wat ook nodig en nuttig is. Gods eer moet het hoofddoel van ons leven zijn en *zal* dat ook worden wanneer genade in ons hart verheerlijkt is. Toch is het juist de verheerlijking van Gods Naam die de apostel ertoe dreef om aandacht te geven aan de plaats van man en vrouw in de samenkomst van de gemeente. In 1 Korinthe 11 geeft hij aan hoe Gods scheppingsinzettingen zichtbaar gestalte dienen te krijgen in de praktijk van het leven. En let erop: hij doet dat vanuit God en Christus!

De eredienst

Het onderwerp van de hoofdbedekking is deel van een wijder betoog in de brief van Paulus. De gemeente van Korinthe werd niet alleen geplaagd door verdeeldheid en zedeloosheid, maar ook door wantoestanden inzake de eredienst. In de hoofdstukken 11 tot en met 14 gaat Paulus op die misstanden in. Allereerst schrijft hij over de hoofdbedekking van de vrouw in de samenkomsten, vervolgens over het juiste gebruik van het Heilig Avondmaal en ten slotte over het mis-

bruik van de geestesgaven binnen de gemeente.

Het zijn drie onderwerpen die de apostel bij elkaar plaatst. Alle drie hebben ze te maken met de openbare eredienst. Met andere woorden, de zaak van de hoofdbedekking is niet zozeer van toepassing op de huiselijke situatie en het gezinsleven. Ze heeft haar rechtmatige plaats alleen binnen de officiële samenkomsten van de gemeente onder ambtelijke leiding.

Een van de vragen die gesteld zijn aan het begin van dit artikel is daarmee in principe beantwoord. Het is niet nodig dat vrouwen altijd en overal iets op het hoofd hebben. Het is niet verplicht een hoed of sjaaltje te dragen als we thuis of elders bidden voor ons eten. Een hoofdbedekking is een "must" wanneer de gemeente bijeenkomt voor een eredienst op zondag of in de week en zich schaaft onder de prediking van Gods Woord.

Omdat niet allen prediken maar ook onderricht geven tot de taak van een predikant behoort, is het de gewoonte dat in sommige gemeenten de meisjes ook op de catechisaties iets op het hoofd hebben. Het gaat hier immers om ambtelijk onderwijs door de predikant of ouderling. Er zijn andere bezigheden in het kerkelijk leven die dat ambtelijk karakter niet of minder dragen. In zulke gevallen is het niet nodig dat de vrouwen en meisjes het hoofd bedekken. Bij sommige activiteiten of bijeenkomsten kan er sprake zijn van een grijs gebied, zodat er verschillend over gedacht en in gehandeld wordt. We moeten elkaar dan maar niet de maat nemen. Het beginsel is echter duidelijk: in de ambtelijke samenkomsten van de gemeente behoren vrouwen en meisjes iets op het hoofd te hebben.

Een compliment

Het lijkt erop dat sommige vrouwen in de gemeente van Korinthe met dat laatste waren gestopt. Misschien was dat uit onwetendheid gebeurd, of omdat men de apostel niet goed begrepen had. Was hij niet gekomen met het evangelie van Christus, van Wie geldt: 'Daarin is noch Jood noch Griek, daarin is noch dienstbare noch vrije, daarin is geen man en vrouw' (Galaten 3:28)? Het onderwijs van Paulus dat *wat de zaligheid betreft* iemands sociale positie, huidskleur of zelfs het onderscheid in geslacht niet meedoet was - bewust of onbewust - verkeerd uitgelegd. Het was opgevat

als een uitspraak over het onderscheid tussen man en vrouw in het dagelijks leven en over hun functioneren in het kerkelijk leven. De apostel zag zich daarom in 1 Korinthe 11 genoodzaakt deze misvattingen recht te zetten en te wijzen op de door God gewilde gezagsverhoudingen.

We weten niet hoe deze moeilijkheden in de gemeente van Korinthe Paulus ter ore gekomen waren. Andere twistappels waren hem schriftelijk voorgelegd; zie bijvoorbeeld de kwestie van het huwelijk (7:1). Met de zaak van de hoofdbedekking is dat wellicht niet het geval geweest. Waarschijnlijk had de apostel er mondeling kennis van genomen. In ieder geval vond hij de kwestie belangrijk genoeg om er uitvoerig aandacht aan te besteden. Paulus begint overigens niet met een veroordeling. In plaats daarvan geeft hij de gemeente van Korinthe een

Een hoofdbedekking is een "must" wanneer de gemeente bijeenkomt voor een eredienst op zondag of in de week en zich schaaft onder de prediking van Gods Woord.

compliment. 'En ik prijs u, broeders, dat gij in alles mijner gedachtig zijt, en de inzettingen behoudt, gelijk ik die u overgegeven heb' (vs. 2). Waarom deed Paulus dat? We nemen aan omdat de vrouwen die zich van de bestaande praktijk niets meer aantrokken in de minderheid waren. De apostel wilde de toestand in Korinthe niet erger voorstellen dan ze was. Op een liefdevolle en tactische wijze benaderde hij het probleem dat zoveel verwarring en verdeeldheid had gebracht. Een les voor ons, ook vandaag!

Apostolische traditie

De grote heidenapostel was verblijd dat de christenen in Korinthe "de inzettingen" hielden, zo lezen we in vers 2. In het Grieks staat hier een woord dat ook door "tradities" vertaald kan worden, een woord dat tegenwoordig niet in een bijzonder goede reuk staat. De moderne mens is niet op het verleden maar op de toekomst gericht. Hij wil niet lastig

gevallen worden met de vragen van gisteren of met de zogenoemde erfenis der vaderen. Argumenten als 'We hebben het altijd zo gedaan' overtuigen niet langer. Hoe moeten we daar tegen aan kijken?

Laten we allereerst toegeven dat niet alle tradities goed of bijbels zijn. Jongeren voelen dat vaak haarfijn aan. Niet alle gewoonten moeten koste wat het kost in leven gehouden worden. Het probleem van valse of lege tradities bestond overigens al in de dagen dat de Heere Jezus op aarde was. Moest Hij niet telkens weer de farizeeën en schriftgeleerden bestraffen omdat ze Gods Woord krachteloos maakten door hun menselijke inzettingen (Mattheus 15:1-9)? Ook Paulus waarschuwde de gemeenten tegen leiders die erop uit waren mensen dienstbaar te maken aan hun eigen tradities in plaats van aan Christus (Kolossensen 2:8).

Niettemin moeten we ook vasthouden dat een traditie, op zichzelf bezien, noch goed noch kwaad is. Een traditie is eenvoudig een bepaald gebruik of een stuk onderwijs dat "overgeleverd" is. In 1 Korinthe 11 vers 2 verwijst Paulus naar de apostolische inzettingen of tradities. Wat is er mis met een apostolische traditie? Niets toch? De apostel prijst de Korinthiërs zelfs dat ze zich aan die tradities houden (zie ook 1 Thessalonicensen 2:15 en 3:6). Hij wil dat ze navolgers van hem zijn, zoals hij dat van Christus is (1 Korinthe 11:1). De overleveringen die hij van Christus had ontvangen, gaf hij op zijn beurt weer door aan de gemeenten. Dat gold de inzetting van het Heilig Avondmaal (vs. 23), maar net zo goed die van de hoofdbedekking van de vrouw.

Is het dragen van zo'n hoofdbedekking *louter* een traditie? Het *is* een traditie, maar geen menselijke traditie. Het is een *apostolische* traditie. Dat is het eerste wat we kunnen leren uit 1 Korinthe 11. Meer onderwijs zal volgen in de verzen 3 tot 16, maar dat laten we nu rusten. Laten we conservatief zijn in de rechte zin van het woord. Laten we de tradities van de profeten en de apostelen in de Heilige Schrift volgen. Tot eer van God en tot welzijn van de kerk!

(wordt vervolgd)

Lethbridge, Canada, ds. C. Sonneveld

De andere kant van het verhaal

Evangelische gemeenten trekken de aandacht. Vooral als ze groeien. Evangelische leiders trekken volle zalen. Vooral als ze mensen genezen van allerlei aandoeningen. De evangelische manier van kerkzijn wekt nieuwsgierigheid op. Het lijkt zo succesvol: een bruisend evangelisatiewerk, aantrekkelijke samenkomsten, gemeenten met veel onderlinge zorg en liefde. Toch is er ook een andere kant aan het verhaal. Deze wordt stukje bij beetje zichtbaar. Het spreekwoord blijkt waar te zijn: Het is niet al goud dat schittert.

Onlangs werd het onderzoek "Ooit evangelisch; De achterdeur van evangelische gemeenten" gepresenteerd (uitg. Kok, Kampen). Daarin komen ruim 100 personen aan het woord die lange tijd actief waren binnen de evangelische beweging, maar daar bewust afscheid van hebben genomen. Het onderzoek is uitgevoerd door Otto de Bruijne en Karin Timmerman, beiden actief binnen de evangelische beweging, en ds. P. Pit, predikant binnen de Protestantse Kerk in Nederland, en ooit vijf jaar actief als jeugdleider in een evangelische gemeente.

Spiegel

"Ooit evangelisch" is best een aangrijpend boek. Het laat zien hoe mensen lange tijd actief kunnen zijn binnen een gemeente om er vervolgens met diepe wonden weer uit te vertrekken. Het lezen van het boek werkt als een spiegel. Ook onze gemeenten kennen een 'achterdeur'. Jaarlijks vertrekken er honderden (doop)leden uit onze gemeenten. Waarom? Het kan best pijnlijk zijn om al die antwoorden te horen.....

Gemiddeld behoorden de 100 evangelische 'afhakkers' zo'n achttien jaar tot de gemeente, voordat ze ermee braken. De meesten waren niet evangelisch opgegroeid, maar voelden zich tot deze beweging aangetrokken. Waarom? De sfeer was er ontspannen en gezellig, er werd warmte, liefde en saamhorigheid ervaren.

Na verloop van tijd kwamen er ook

vragen. Een gevoel van onbehagen begon te dringen. Er bleek een hoog verwachtingspatroon binnen de gemeenten te zijn. Wie echt gelooft, is altijd actief en wil zich altijd inzetten. Wie echt gelooft, zal genezing ontvangen van zijn kwaal. De afhakers liepen daarop vast.

Met hun vragen botsten gemeentelieden al snel tegen een muur op. In evangelische kringen functioneren de drie ambten heel anders dan in de reformatorische kerken. De gemeenten draaien nogal eens om een leider die een grote plaats inneemt. Als "gezalft van God" is zijn positie haast onaantastbaar, zeker als hij een "boodschap van de Heer" kreeg, zoals het in evangelische kringen heet. Kritiek op de leider wordt dan ook zwaar aangerekend.

Juist in de gewone contacten moeten we echter zoeken naar gelegenheden om over God en Zijn dienst te spreken.

Schreefgroei

Deze scheefgroei in evangelische kring is overigens een waarschuwend spiegel. Gods knechten hebben gezag, omdat God hen zond om het Woord te prediken. Ouderlingen hebben gezag, omdat God dit ambt geeft om de gemeente te besturen. Maar ze mogen het ambt niet als een zwaargewicht in de strijd werpen om monden te snoeren.

Het vertrek uit de gemeente verliep voor de meeste afhakers niet bepaald soepel, zo blijkt uit het onderzoek. Velen voelden zich buitengesloten, eruit gezet. Doodzwijgen blijkt eveneens zeer pijnlijk te zijn.

"Ooit evangelisch" laat de schaduwzijde van de evangelische beweging zien. Vooral 'succesvolle' evangelische gemeenten hebben nogal eens de neiging om groeicijfers te presen-

teren. Hoe aantrekkelijk is een evangelische gemeente! Otto de Bruijne, zelf al jaren actief binnen de evangelische beweging, vat de studie treffend samen: 'De voordeur is groot en het is er druk. Zolang de zaal vol blijft en de muziek doorgaat, maakt men zich niet zo druk om kerkverlaters'. Woorden die opnieuw een spiegel voor ons zijn. Beginnen we onze mensen pas te missen als er lege banken in de kerk zijn?

Wonderen

Bijna gelijktijdig met "Ooit evangelisch" verscheen een studie van de Amerikaanse arts dr. Brad Burke. Het boek verscheen onder de titel "Doet God nog steeds wonderen?" (Uitg. Voorhoeve, Kampen). Deze uitgave is nog onthutsender dan "Ooit evangelisch". In Amerika is uitgebreid onderzoek gedaan naar de resultaten van gebedsgenezingsdiensten. Een bekende arts bood zijn diensten aan als ordebewaker tijdens zulke diensten. Na afloop spoorde hij zoveel mogelijk personen op die 'genezen' waren. Maar in geen enkel geval kon bewezen worden dat er een wonder was gebeurd. De meeste personen waren 'genezen' van tamelijk vage klachten. Een man van twintig jaar bevestigde dat God hem van zijn hoofdpijnen had genezen. Later bekende hij dat hij nog steeds aan migraine leed, maar dat het 'misschien wel iets beter ging'. Een vrouw die genezen zou zijn van botkanker, danste op het podium heen en weer. Haar 'genezing' werd bejubeld, maar de volgende ochtend werd zij heel vroeg wakker met verschrikkelijke pijnen. Vier maanden later overleed ze. Dit bericht kwam niet te staan in de advertenties van de gebedsgenezers.

Zelf woonde dr. Burke ook een genezingsdienst bij. Hij was verbijsterd. Er ontstond tijdens de dienst, zo vertelt hij, een 'spookachtig sfeertje'. Mensen begonnen te trillen en te schreeuwen; het leek wel een massahysterie. Een Amerikaanse omroep nam tijdens diezelfde dienst met verborgen camera's aangrijpende dingen waar. Een man op krukken wilde naar voren komen om genezen te worden, maar hij werd tegengehouden.

Vanuit de medische wetenschap laat dr. Burke uitgebreid zien hoe genezingsdiensten voor een perfecte sfeer zorgen om mensen het gevoel te geven dat ze verlost zijn van allerlei kwalen.

Gebedsgenezers doen nogal eens een beroep op het voorbeeld van de

Heere Jezus. Burke legt uit dat deze vergelijking niet opgaat. 'Jezus genas in het openbaar. Zijn genezingsdienst beperkte zich niet tot bepaalde zorgvuldig voorbereide sessies. Een emotioneel gelaten atmosfeer had Hij niet nodig en een speciale 'zalving' in een genezingscampagne of - dienst evenmin'.

Evangelisatie

Evangelische gemeenten lijken ook op andere punten veel voor te hebben op reformatorische kerken. Het evangelisatiewerk is veel aantrekkelijker en sluit meer aan bij de behoefte van de hedendaagse mens. Bekende evangelische boeken op het gebied van evangelisatie zijn "Visserslatijn" van Peter Scheele (Uitg. Buijten en Schipperheijn, Amsterdam, vijfde druk) en "Maak eens een praatje..." van de Amerikaanse voorganger Bill Hybels (Uitg. Gideon, Hoornaar).

In deze boeken staan verrassende gezichtspunten. Hybels benadrukt dat we bij evangelisatiewerk teveel denken aan bijzondere acties. Juist in de gewone contacten moeten we echter zoeken naar gelegenheden om over God en Zijn dienst te spreken. Wie zulke gelegenheden zoekt, zal ze vaak vinden. We moeten wel de moed hebben, zo vindt Hybels, om buiten ons eigen comfortabele kringetje te gaan en onze naaste werkelijk te willen ontmoeten. 'Boodschappen worden gedaan met een oog op de klok en het andere op het boodschappenlijstje'. Is het vreemd dat er geen gelegenheid is om een gesprek te voeren over wezenlijke zaken? Staan we er voor open?

Scheele benadrukt dat evangelisatiewerk in de bedding moet staan van

oprechte belangstelling en het zoeken van echte contacten. Op zichzelf staande acties hebben weinig zin, vindt hij. Er wordt geweldig veel energie in de voorbereiding gestoken en na enkele dagen of een week is de actie weer voorbij. Laten we eerst zoeken werkelijk bewogen te zijn met onze medemensen en er tijd in steken om langdurig met hen in contact te blijven.

Eerbied

Een evangelische benadering van het evangelisatiewerk geeft zo verfrissende inzichten. Toch hebben ook deze zaken een andere kant. Nuttige wenken gaan in genoemde boeken samen op met onbijbelse voorstellingen. Onbekommerd spreken Hybels en Scheele over de vrije wil. De leer van de algemene verzoening is een basis voor hun denken. Iedereen moet verteld worden dat 'Jezus van je houdt'. Wanneer je zulke stukjes leest, slaat de vervreemding toe.

Eerbied voor de heiligheid van de Heere en Zijn Woord is soms ver te zoeken. Scheele wil zich verregaand aanpassen aan de wereld om de boodschap over de dragen. Want, stelt hij, in de wat meer traditionele kerken past een niet-christelijke jongere 'absoluut niet'. Is bekering dan niet meer een algehele vernieuwing van een zondaar?

Kleine groep

Ook aan de inrichting van een evangelische gemeente wordt hard gewerkt. Vanuit Amerika is het idee van de "kleine groep" overgewaaid naar Nederland. De mens van deze tijd voelt zich veel meer thuis in een kleine huiskring dan in een grote gemeente. Dit is een reden dat tal van evangelische gemeenten veel nadruk leggen op de kleine kring. "Gemeente in kringen" heet het model. In kleine groepen delen gemeenteleden ervaringen, doen ze bijbelstudie, zingen ze, stimuleren ze elkaar en houden ze elkaar vast. Zulke kringen versterken het geloof, zo heet het.

In september vorig jaar werd in Utrecht het proefschrift verdedigd "Kerk (in) delen" (Uitg. Kok, Kampen). Jaap Modderman onderzocht de praktijk van de kleine groep binnen zijn eigen kerkverband, de Gere-

formeerde Kerken (vrijgemaakt). Hij kwam tot een onthutsende conclusie. In plaats van bijbelstudie blijkt de groep vooral te draaien om gezelligheid. Binnen de groep staat de mens met zijn ervaringen gemakkelijk centraal, waardoor het Woord van God naar de zijlijn verdwijnt.

Een andere schaduwzijde komt in de studie van Modderman niet zo aan het licht. Het gebeurt nogal eens dat mensen die actief zijn binnen een kleiner verband zich behoorlijk kritisch opstellen binnen het geheel van de gemeente. In de prediking krijgen ze geen geestelijk voedsel, zo klagen ze, maar binnen hun bijbelstudievereniging gaat het veel beter. Daar is het fijn, daar voelen ze zich overgenomen, daar kunnen ze hun eigen verhaal kwijt. Op zondag in de kerk voelen ze zich maar passief, maar binnen hun evangelisatiegroep kunnen ze hun energie kwijt.

Soms lijkt het wel dat mensen vluchten in een kleinere kring om daar een compensatie te halen van wat ze in de kerk "tekort" komen. Daarmee brengen ze wel een negatief element binnen, waardoor er gemakkelijk een afzetten tegen de kerk, de kerkenraad en de prediking volgt. Met als gevolg dat de bijbelstudievereniging of het evangelisatiewerk het vertrouwen verliest binnen de kerkelijke gemeente.

Leren

Op allerlei gebied lijkt de evangelische beweging aantrekkelijke kanten in zich te hebben, waar de reformatorische kerken van kunnen leren. Nu is het nooit verkeerd om van anderen te leren. Maar om echt te kunnen leren, moet het voorbeeld overeenkomen met Gods Woord. Anders worden we, om het met een spreekwoord te zeggen, van de wal in de sloot geholpen. Het is te vrezen dat dit vaak opgaat voor de 'leerschool' van de evangelische gemeenten.

Het is de winst van recent verschenen boeken dat ze de andere kant van de evangelische beweging laten zien. Niet om er maar koud en hard over te oordelen. Maar wel om op onze hoede te zijn.

Middelburg,

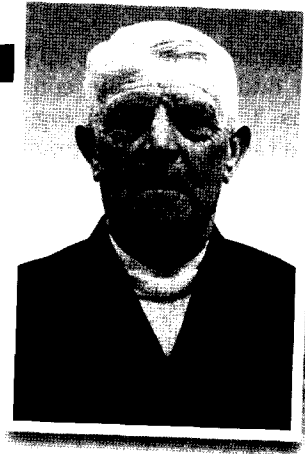
ds. J.M.D. de Heer

"U schreef: "Kon ik nog maar roepen en werd het mij nog maar eens recht bang". Nu, ik kan verstaan dat u dat zegt. Het openbaart tevens dat u met valse rust toch niet vergenoegd zijt. Liever werk dan geen werk. Liever de Noordenwind dan de werkeloze stilte."

Leen Potappel

Uit het leven van ds. J. Fraanje

In 1916 ontvangt ds. Fraanje een beroep van zijn oude gemeente te Goes. Zodra hij dit beroep ontvangt, geeft het hem veel strijd. Ten slotte meent hij te moeten bedanken en wordt de bedankbrief op de post gedaan. Direct daarna voelt hij echter, dat hij het beroep moet aannemen. Nog diezelfde avond gaat er een telegram naar Goes: 'Beroep aangenomen, brief volgt'.

Tijdens zijn tweede verblijf in Goes wordt de prediking van ds. Fraanje voor meerdere personen tot zegen gesteld. Eén van hen is J. Witte-Welleman uit Nieuwdorp.

Zelf schrijft zij daarover het volgende: 'Ik leefde zo voort als boven omschreven (onder diepe indrukken van dood en eeuwigheid, JPS) tot 28 oktober 1916. Het is nu al 32 jaar geleden, echter zal ik die zondagavond nimmer vergeten. Ik ging nog wel op zaterdagavonden met mijn kameraads mee, maar mijn geweten liet me niet met rust, doch ik kon niet met de zonde breken. Op genoemde zondag zou ds. Fraanje, welke toen te Goes stond, te Borssele preken. Daar Nieuwdorp toen nog een afdeling van Borssele was, liepen wij vijf kwartier naar Borssele om ds. Fraanje te beluisteren. Na de middagkerk wilde moeder naar huis, omdat het voor haar te donker werd. Met een nicht van mij bleef ik ook in de avondkerk. Nooit zal ik vergeten hoe ernstig ds. Fraanje toen preekte. Hij zei: 'Jongelingen en jongedochters, durft u met een gedoopt voorhoofd de zonde te doen en erin blijven leven, dan zult ge voor eeuwig buiten God vallen'. En dat was voor mij! Eeuwig buiten God vallen. Toen was het klaar met mijn leven, toen kon het niet verder meer. Van die tijd af durfde ik niet één kerkdienst meer te verzuimen, denkende dat mijn tijd om bekeerd te kunnen worden voorbij zou gaan'.

Het tweede verblijf van ds. Fraanje in Goes duurt niet lang. In 1918 vertrekt hij naar Barneveld. Binnen enkele jaren is hij daar voor de vierde keer beroepen. Op zondag 6 oktober vin-

den de bevestiging en intrede plaats. Dat hij niet zonder tegenspreken naar de Veluwe is gekomen, vertelt hij op 10 november 1937, bij de herdenking van zijn 25-jarig ambtsjubileum. 'Na vele worstelingen ben ik ten slotte gewillig gemaakt tot u over te komen met de woorden uit Handelingen 27. Wat er in mijn ziel omgegaan is, houd ik liever voor mijzelf, maar dit kan ik u zeggen: Ik ben door de Heere overwonnen'.

In Barneveld en omgeving verwerft ds. Fraanje al spoedig een grote plaats onder het kerkvolk en in de harten van Gods volk. Naast zijn eenvoudige levenswandel en zijn kennis van het boerenleven is het vooral zijn prediking, die de harten raakt. Daarnaast heeft hij een hartelijke band met de catechisanten. Zijn catechisatielessen, opgetekend door Aaltje Korevaar, verschijnen later in druk onder de titel: "Enkele aantekeningen uit de 'kleine catechisatie' waarin behandeld wordt het kleine vraagboekje van A. Hellenbroek". Zelf voorziet hij dit werk van een voorwoord. Daarin vertelt hij ook iets uit zijn eigen leven: 'Voor mijzelf heb ik geleerd wat het is, dat God in de stille eeuwigheid Zijn eigen deugden wilde verheerlijken en Zijn Kerk wilde zaligen, en dat beide in Christus. Er kwam een tijd, dat God mij twee dingen heeft doen zien: Zijn recht en mijn schuld. Mijn schuld had ik zelf gemaakt; die werd mij in Adam rechtvaardig toegerekend en door mijn zonde had ik Zijn heilig recht en deugden geschonden. Toen ik dat vernam, sloeg God een wond in mijn hart, zo groot, dat het met niets meer te helen was. Ik had Hem vertoornd en nu was het zwaard heilig gewet. Mijn schuld lag toen niet meer op mij als iets wat ik nog kon dragen; ik kende ook geen Christus, maar mijn schuld en Gods recht werden het zwaard dat mij versloeg. Ik had 't gedaan, 't werd sterven.

O, dat vallen onder 't zwaard van Zijn recht! Dat zien en billijken en met Gods deugden verenigd te worden! Daar heb ik toen door God God mogen kiezen. Hij behoefde niet één

deugd te verliezen. Ik had ze alle geschonden, maar heb ze ook onvoorwaardelijk alle geliefd. Toen zag ik voor mijzelf: De rook ging op van Sodom, daar lag ik verslagen. Nooit zal ik dat vergeten, mijn zonden waren geen gebreken, maar daden. Ik had naar Gods recht en kroon gestoken. O, dat verloren liggen en verloren gaan, met verlies van eigen leven en bestaan.

Doch toen ik gezonken was, heeft God iets wonders gedaan. Hij ontdekte mij Zijnen Zoon en gaf me in Christus 't leven. Die had Zijn deugden en wet voldaan, heilig en klaar. En mijn schuld en zonden had Hij genomen alsof het de Zijne waren, niet in daden die Hij had bedreven, maar als Borg nam Hij ze, alsof 't de Zijne waren geweest. Hij was in Zijn Middelaarswerk doorgegaan en nergens blijven steken. God de Vader ging ze mij nu met bewustzijn voor mijn eigen ziel vergeven, verzoenen, afwassen, uitdelgen. Nu stond ik voor Hem zo schoon en rein, zo heilig, wit en klaar, geen sneeuw kon witter wezen. Hij wou mijn zonden nooit meer gedenken, maar wierp ze in de zee van eeuwig vergetelheid'.

'Hij gaf me een recht van bestaan in Zijn Zoon om nu te leven en niet te vergaan en in plaats van te sterven 't eeuwig leven te beërven. Toen kwam de Heilige Geest, nu niet alleen overtuigend, wederbarend werken in mijn hart, maar nu verzekeren en verzegelen, in mij wonend als in een tempel door God voor Hem. O, hier kan ik beginnen, maar niet eindigen. De eeuwigheid zal 't mij leren om als de minste der heiligen met een Drieëinig God te verkeren te midden van die grote en heilige schare uitverkoren engelen en gezaligde schepselen'.

Ook tijdens de catechisatielessen gebruikt ds. Fraanje meermalen voorvallen uit zijn eigen leven. Wel verbindt hij daar meestal een waarschuwing aan. Zo vertelt hij op 24 juli 1922

het volgende: 'Ik was eens op bezoek bij een oude vrouw, die een beetje ziek was. 't Was niet eens erg, ze zat nog op d'r stoel. Ik praatte gewoon iets met de huisgenoten en met die vrouw zelf, maar 't was slechts een gewoon gesprek. Eer ik wegging, eindigde ik naar gewoonte met gebed, doch het was ook slechts een gebed uit gewoonte die keer. Maar wat gebeurt er? Precies drie kwartier later komen ze mij roepen dat die vrouw plotseling gestorven was. O, wat gevoelde ik toen beschuldiging, dat ik zo slap in mijn

werk geweest was. Ik had ze niet eens ernstig aangesproken en mij niet vrijgemaakt van haar ziel. Ik was de laatste geweest die haar bezocht had; drie kwartier na mijn vertrek stond ze voor het Hoge Hof, de Rechter van hemel en aarde, gedagvaard en... ze kon mij terecht van ontrouw beschuldigen. Daarom moet ik 't jullie iedere week opnieuw aanzeggen, kinderen: je krijgt met God te doen!' *(wordt vervolgd)*

Krabbendijke,

J.P. Sinke

BOEKENNIEUWS

"Student en kerk"; redactie: drs. P.A. van Bokhoven e.a.; uitg. Deputaatschap voor Studerenden van de Geref. Gemeenten; besteladres: Kerkelijk Bureau te Woerden, Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden, tel. 0348-489900 of kbagg@cbgg.nl; 135 blz.; € 5,-, excl. verzendkosten (gratis voor studenten Geref. Gemeenten).

Het Deputaatschap voor Studerenden heeft een nieuwe versie van de bundel "Student en kerk" het licht doen zien. Als onze jongeren gaan studeren, worden ze met allerlei vragen over geloof, wetenschap, ethiek, leven als een christen en dergelijke geconfronteerd. Deze bundel opstellen wil hen helpen om bij het zoeken naar antwoorden op die verschillende vragen Bijbelse toerusting te geven. De onderwerpen die aan de orde worden gesteld zijn pastoraal/theologisch, oriënterend op wetenschapsbeoefening, of heel praktisch over de inrichting van het studentenleven. Daarbij komen ook de studentenkringen die het deputaatschap in verschillende universiteitssteden belegt en de studentenverenigingen op reformatorische grondslag aan de orde.

Het is een keurig verzorgde uitgave geworden waarin onder meer een artikel van wijlen ds. A. Vergunst over "De Gereformeerde Gemeenten en haar plaats in het leven van een student" is opgenomen, een artikel dat nog niets aan actualiteitswaarde heeft ingeboet. De bijdrage over "Wedergeboorte, bekering en geloof" geeft op een heldere en bondige manier de Bijbelse lijnen weer over deze

materie, met een pastorale spits aan het eind van het artikel. Het kennismaken van de bijdrage "Wetenschap en techniek" is zeer verhelderend en heeft zeker toegevoegde waarde voor het denken van onze studerenden, met name in een jaar waarin veel aandacht aan Darwin, zijn evolutie-theorie en het daaraan verbonden wetenschappelijk denken wordt besteed.

Zonder aan de waarde van de andere artikelen afbreuk te doen, wil ik met name de aandacht vestigen op de bijdragen "Breekpunten", "Woord en wetenschap" en "Christelijke levensstijl: een bijbels-theologische onderbouwing". Veel van wat in deze bundel opstellen wordt aangereikt, geeft een goede aanzet tot een verdere doordenking en uitwerking niet alleen voor de doelgroep, maar ook voor een breder publiek, waarbij ik denk aan studiekringen die we in diverse Gereformeerde Gemeenten aantreffen. Daarvoor zijn dan wel actuelere literatuurlijsten bij verschillende artikelen nodig, want deze zijn nogal gedateerd.

Een ander aandachtspunt voor de redactie of voor de uitgever is de plaats van de naam van de schrijver van een bijdrage. Een enkele keer (blz. 34 en blz. 39) staat die op een zodanige plaats dat er een misverstand over de schrijver kan ontstaan. Dit kan voorkomen worden door de naam van de schrijver niet aan het slot van het artikel te plaatsen, maar aan het begin. Dit doet overigens geen afbreuk aan de grote waardering die ik voor deze uitgave heb.

Houten,

mr. J.H. Doeven

"Zoetigheid uit de sterke"; door ds. A. Bac; uitg. De Groot Goudriaan, Kampen; ISBN 978 90 88656 055 0; 329 pag.; € 34,90.

Ds. A. Bac heeft tijdens zijn lange verblijf in de Gereformeerde Gemeente te Bodegraven veel bijbellezingen gehouden. De preken die hij gehouden heeft over het leven van Simson zijn nu in druk uitgegeven onder de titel "Zoetigheid uit de sterke".

Ieder die ds. Bac gehoord en gekend heeft, zal in deze bundel preken zijn stijl herkennen. Op eenvoudige wijze legt hij de geschiedenissen uit en gebruikt voor de exegese 'enkele getrouwe verklaarders'. De bijbelverklaring van Matthew Henry betekende veel voor hem vanwege de eenvoudige, gevoelvolle wijze van verklaren.

Ds. Bac is in zijn verklaringen niet vervalten in de allegorie waarbij men voor alle zaken in een geschiedenis een geestelijke strekking zoekt. Wel trekt hij vanuit de geschiedenis lijnen naar de Heere Jezus, van Wie Simson in al zijn beperktheid toch een type was. Ds. Bac trekt ook telkens de lijnen door naar de gemeente en probeert hen de betekenis van de geschiedenis mee te geven.

Het valt op dat zijn boodschap telkens in liefde gezegd wordt. Felheid en polariserende opmerkingen zijn hem vreemd. Als iets in liefde gezegd wordt, is dat juist veel doeltreffender. In één van de preken spreekt hij over de godzalige opvoeding. Als een kindje heilig moet zijn, dan zal de moeder heilig moeten leven. Hij gaat dat 'heilig leven' vervolgens uitwerken en toepassen naar de gemeente met voorbeelden: Als mensen slechts één keer per zondag naar de kerk gaan, dan moeten we niet verwachten dat de kinderen twee keer zullen gaan. De kracht van de opvoeding ligt volgens hem niet in een schrift vol met voorschriften en bepalingen, maar in een godvruchtige en eenvoudige levenswandel, die voor het aangezicht des Heeren bekrachtigd moet worden in de weg van het gebed (blz.30).

Treffend heeft A.A. van der Schans in het voorwoord aangegeven dat de kracht van de prediking van ds. Bac daarin ligt dat hij in zijn preken meer getuigd dan gepreekt heeft. Dat getuigen van de liefde Gods, Die in Jezus Christus zondaren met Zichzelf verzoende, was zijn liefste wens.

Ds. Bac is al enkele jaren niet meer in staat zelf te preken. Door middel van deze preken mag zijn boodschap nu weer klinken. We bevelen deze bundel preken van onze oud-leraar ds. Bac van harte aan.

Bodegraven,

J.P. Proos

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Aalburg, Ouddorp en te Sint Anna-land: kand. K. Boeder te Enkhuizen.

AANGENOMEN

Naar Barneveld-Zuid:
kand. G. Bredeweg te Rijssen,
die bedankte voor alle overige op hem
uitgebrachte beroepen.

BEDANKT

Voor Picture Butte (Canada):
ds. G.J.N. Moens te Meliskerke.

■ MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2009

Pag. 225, **gemeente KRUININGEN**.
Het adres van ds. G. Hoogerland is
gewijzigd in: Newtonlaan 15, 4416 DS
Kruiningen.

BERICHTEN

■ (PSALM)ZANGAVONDEN

Aagtekerke

Op **donderdag 16 juli** wordt er een
samenzangavond met psalmen rond de
schepping gehouden. Spreker: ds. J.M.D.
de Heer houdt bij iedere psalm een inlei-
ding. Orgel: Cees Roubos. Collecte t.b.v.
deputaatschap voor Israël. Aanvang:
19.45 uur.

Aagtekerke en Oostkapelle

De stichting Omnis Cantare organiseert
een samenhangavond op:

zaterdag 1 augustus in de Dorpskerk te
Aagtekerke en op:

zaterdag 15 augustus in de Dorpskerk
te Oostkapelle.

Aanvang: 20.00 uur. Collecte t.b.v. de
nieuwbouw van het gezinsvervangend
tehuis "De Beukelaar" te 's-Gravenpolder.
Tijdens deze avonden zullen er psalmen
en gezangen worden gezongen met
orgelbegeleiding.

Genemuiden

Op **woensdag 29 juli** zal er een psalm-
zangavond met en voor gehandicapte
vrienden worden gehouden in de kerk
van de Geref. Gemeente te Genemuiden.
Gasten van de vakantieweken te Nun-
speet en Vinkega zullen enkele psalmen
ten gehore brengen. Daarnaast zal het
mannenkoor "Harpe Davids" uit Gene-
muiden medewerking verlenen. Tevens

zal er samenzang zijn. Eén van de stafle-
den hoopt een bijbelvertelling te verzor-
gen n.a.v. Daniël 4. Collecte t.b.v. vakan-
tieweken gehandicapten. Aanvang 19.15
uur.

Nunspeet

Op **zaterdag 18 juli** zal er een meditatie-
ve psalmzangavond worden georgani-
seerd in het kerkgebouw van de Geref.
Gemeente te Nunspeet, hoek Brinkers-
weg/Aarweg. Het thema van de avond is:
'Onrust, tijdelijke rust, eeuwige rust'. Ds. A.
Schot zal de leiding hebben en medita-
ties over het thema verzorgen. Organist
is dhr. J.J. van de Poel. Aanvang: 19.30 uur.
Collecte t.b.v. deputaatschap voor evan-
gelisatie.

■ REGIONALE ZENDINGS- VERKOOPDAG TE HOOGVEEEN

Op **woensdag 29 juli** hopen we onze
30e regionale verkoping te houden t.b.v.
onze zending.

Opening om 10.00 uur door ds. J.J. Tanis.
's Middags om 14.00 uur hoopt mw.
Vogelaar een vertelling te houden voor
de kinderen. Verder is er voor jong en
oud van alles te doen en te koop.
Locatie: het terrein van de Beth-El kerk
van de Geref. Gemeente en de Eben-Haë-
zerschool. Coevorderstraatweg 50,
Noordscheschut, gemeente Hoogeveen.

■ FIETSTOCHTEN TE HOOGVEEEN E.O.

Op **donderdag 23 juli** en **dinsdag 4
augustus** zullen er voor het hele gezin
weer fietstochten over de heide en door
de bossen rond Hoogeveen worden
georganiseerd. U kunt tussen 9.00 en
11.00 uur vertrekken vanaf het kerkge-
bouw van de Geref. Gemeente, Coevor-
derstraatweg 50 te Noordscheschut.

De kosten zijn € 2,50 p.p., met een maxi-
mum van €10,- per gezin.

De opbrengst zal bestemd zijn voor de
schulddelging van ons kerkgebouw.

Informatie is verkrijgbaar bij D. Jacobs,
tel: 0528-233536.

■ FIETSPUZZELTOCHT TE OUDDORP E.O.

Op **maandag 10 augustus** wordt er van-
uit de Geref. Gemeente te Ouddorp een
fietspuzzeltocht van ongeveer 20 km
georganiseerd. De opbrengst hiervan is
bestemd voor de Zending van onze
Geref. Gemeenten. De kosten zijn € 2,50
p.p. met een maximum van € 10,00 per
gezin. U kunt starten tussen 18.30 en
19.00 uur vanaf de kerk aan de Spaanse-
weg 13. Voor vragen kunt u contact
opnemen met de fam. Pikaart, tel.nr.
0187-683608.

■ VAKANTIEWEKEN: NOG ENKELE PLAATSEN VRIJ IN EDE!

Wilt u ook eens een vakantieweek, waar-
in u mensen ontmoet, die gelijkgezind
zijn? Bent u nog redelijk gezond? Dan zijn
de weken voor ouderen en alleenstaan-
den (vanaf 50 jaar) vast iets voor u. Onze
weken zijn volgeboekt, maar in Ede zijn
nog enkele plaatsen mede door annule-
ring beschikbaar. Deze vakantieweek
kenmerkt zich door een goede onderlin-
ge sfeer en verbondenheid. Het is een
heel mooi oord, vlakbij bos en heide. Er
gaan twee echtparen mee als uw staf. Op
dinsdag en donderdagmiddag wordt er
een busreis georganiseerd. Twee avon-
den komt er een spreker, waarvan één
een predikant is. Op zondag kerken we in
de Geref. Gemeente te Barneveld-Zuid.
De gesprekken rond de Bijbel geven een
meerwaarde aan deze weken. Deze week
zal gehouden worden van **1-8 augustus
in hotel "De Bosrand" in Ede**. De prijs is
€ 475,- p.p. Toeslag voor een eenper-
soonskamer is € 20,-.

Voor opgave/inlichtingen kunt u vóór
24 juli 2009 bellen naar
mevr. E. Berkouwer-Bel,
Prinsenhof 38, 4041 BN Kesteren,
tel. 0488 - 483031.

■ LANDELIJKE TOERUSTINGSDAG ALLOCHTONENCOMMISSIE

Deze commissie heeft tot taak zich nader

te bezinnen op evangelisatie aan allochtonen, te zoeken naar verantwoord materiaal en voorlichting te geven aan kerkenraden en evangelisatiecommissies. Zij hoopt op **5 september** haar landelijke toerustingdag te houden. Aanvang 9.30 uur. Sluiting: 13.00 uur. Locatie: kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Gouda, Nieuwe Gouwe Oostzijde 2-b. Het thema van deze dag is: Onze Turkse naaste. Opening: Ds. C. Clements. Sprekers: ir. J. Maljaars, lid van de Commissie Allochtonen, over: "Onze Turkse naaste" en mw. D. Groeneveld, lid van de Landelijke Werkgroep Kinderevangelisa-

tie, over: "Evangelisatie onder allochtone kinderen". Inlichtingen en opgave: mw. J. Van Sluijs -Rosendaal, Westerzicht 343, 4385 BC Vlissingen, tel. 0118-464746, e-mail: j.rosendaal@kliksafe.nl

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 19 JULI 2009

Agtekerke 8.45, 11.00 en 19.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. Bakker; Aalst 14.30 uur ds. Melis; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Verweij; Arnhem 10.00 en 17.00 uur stud. G.W.S. Mulder; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. W.J. Karels; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Berkenwoude 19.15 uur ds. Golverdingen; Bodegraven 19.15 uur ds. Van der Net; Borssele 9.30 (H.A.), 14.00 en 18.00 uur ds. Hakvoort; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 9.30 uur leesdienst en 16.30 uur kand. Boeder; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 19.00 uur kand. Boeder; Den Helder 19.15 uur ds. Heijkamp; Deventer 16.00 uur ds. W.J. Karels; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. Van Eckeveld; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Brugge; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 19.00 uur ds. Van Gelder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Manen; Emmeloord 9.30 uur ds. Tanis en 18.30 uur stud. Maljaars; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enter 9.30 uur ds. J. Karels en 18.30 uur ds. Moerkerken; Ermelo 18.30 uur ds. Schot; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur kand. Bredeweg; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 15.00 uur ds. Pater; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30,

14.00 en 18.00 uur leesdienst; Haamstede 10.00 en 18.30 uur ds. Schreuder; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Hoofddorp 9.30 uur ds. Paul; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 uur leesdienst en 15.00 uur stud. Maljaars; Kamperland 15.00 uur ds. Schreuder; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 10.00 uur ds. C. Harinck; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruijningen 9.30 en 18.00 uur ds. Hoogerland en 14.00 uur leesdienst; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. Boogaard; Leiderdorp 16.30 uur ds. Paul; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Marknesse 9.30 uur stud. Maljaars en 14.30 uur ds. Tanis; Meeuwen 14.30 uur ds. Karens; Meliskerke 9.30 en 19.00 uur ds. Moens en 14.30 uur leesdienst; Melissant 14.30 uur ds. Schipper; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 14.00 uur ds. De Heer; Moerkapelle 9.30 uur leesdienst (doventolk); Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 14.30 uur ds. Baan en 18.30 uur ds. C. Harinck; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 14.30 uur ds. Van Manen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oostereind-Texel (In de Maartenskerk) 11.30 en 16.30 uur kand. Van Rijswijk; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur stud. Baaijens; Oostvoorne 19.00 uur ds. Terlouw; Oud Beijer-

land 9.30 en 18.00 uur ds. Pater; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. P. Blok; Oudemirdum 9.00 en 11.00 (gasten) en 14.30 en 18.30 uur (gasten) ds. Kleppe; Poederoyen 14.30 uur ds. Bakker; Poortugaal 14.30 uur ds. De Leeuw; Puttershoek 19.00 uur ds. Joosse; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 uur ds. Brugge; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid (weer in eigen kerkgebouw) 9.30 en 14.30 uur leesdienst en 18.30 uur ds. J. Karels; Rilland-Bath 14.00 uur ds. Van Krimpen; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 16.00 uur stud. IJsselstein; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. Van Gelder; Rotterdam-IJsselmonde 18.30 uur ds. P. Mulder; Scherpenisse 9.30, 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Verschuure; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 en 19.00 uur leesdienst; Soest 19.00 uur kand. Bredeweg; Sprang-Capelle 15.30 uur ds. Labee; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Tricht-Geldermaalen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Van Belzen; Utrecht 15.30 uur ds. W. Harinck; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 15.30 uur ds. F. Mulder; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. Karens; Westzaan 18.45 uur ds. Kattenberg; Wierden 14.00 uur (in Herv. Kerk Hoge Hexel) en 19.00 uur (in Herv. Kerk Tabor) leesdienst; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zoetermeer 19.00 uur ds. Clements; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Veenendaal; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 21 JULI 2009

Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 19.30 uur ds. P. Mulder; Hoogeveen 19.30 uur ds. W.J. Karels; Kamperland 19.30 uur ds. Hoogerland; Naaldwijk 19.45 uur ds. Hoogerland; Nieuwdorp 19.30 uur ds. Mondria; Nijkerk 19.30 uur ds. Van Dieren; Opperdoes 19.30 uur ds. Baan; Ouddorp 19.30 uur ds. Pater; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Vermeij; Uddel 19.30 uur ds. Mouw.

■ WOENSDAG 22 JULI 2009

Brakel 19.30 uur ds. Van Aalst; Drachten 19.30 uur ds. Melis; Elspeet 19.30 uur ds. Van Manen; Enter 19.30 uur ds. Schot (In de Ger. Kerk, Rijssenseweg 13); Ermelo 19.30 uur ds. De Leeuw; Goudswaard 19.30 uur ds. Hakvoort; Herkingen 19.30

uur ds. Terlouw; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Pater; Leerdam 19.30 uur ds. Verweij; Oosterend-Texel 19.00 uur kand. Van Rijswijk (eigen kerkgebouw); Opheusden 19.30 uur kand. Bredeweg; Poortugaal 19.30 uur ds. Paul; Rhenen 19.30 uur ds. Vogelaar; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Van Krimpen; Spijkenisse 19.45 uur ds. De Heer; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. Moens; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. Veenendaal.

■ DONDERDAG 23 JULI 2009

Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. Hogchem; Berkenwoude 19.30 uur ds. Van Manen; Borssele 19.30 uur ds. Mondria; Boskoop 19.30 uur ds. Baan; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. De Wit; Marknesse 19.30 uur ds. Verschuure; Melissant 19.30 uur ds. Hakvoort; Middelburg-Centrum 19.30 uur ds. Joosse; Mijdrecht 19.30 uur ds. De Leeuw; Oosterland 19.30 uur ds. Van Boven; Poederooyen 19.30 uur stud. Maljaars; Sint Annaland 19.30 uur ds. Tuinier.

■ VRIJDAG 24 JULI 2009

Aagtekerke 14.30 uur ds. Tuinier (huw.bev.); Yerseke 14.30 uur ds. Van Krimpen (huw.bev.).

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 19 JULI 2009

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsmann; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. L. Versteeg; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

■ ZONDAG 26 JULI 2009

Aagtekerke 8.45, 11.00 en 19.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. van Eckveld; Alphen a/d Rijn 16.30 uur ds. Paul; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Boogaard; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Schipper; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. De Heer; Beekbergen 15.00 uur ds. De Wit; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Berkenwoude 19.00 uur ds. Kattenberg; Bodegraven 15.30 uur ds. W. Harinck; Boskoop 9.30 uur ds. Paul; Breda 17.00 uur ds. Karens; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 15.00 uur kand. Bredeweg; Delft 17.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Deven-

ter 10.00 uur ds. J. Karels; Dirksland 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Dordrecht 10.00 uur leesdienst en 19.00 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Bakker; Eindhoven 10.00 en 16.30 uur stud. G.W.S. Mulder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Emmeloord 18.00 uur ds. Kleppe; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Enter 9.30 uur ds. Moerkerken en 18.30 uur kand. Boeder; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. Gunst; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Verschuure; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur leesdienst; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 uur ds. Hakvoort en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Groningen 16.00 uur ds. Pater; Haamstede 10.00 en 18.30 uur ds. Schreuder; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Herkingen 14.30 uur stud. Maljaars; Hoofddorp 9.30 en 15.30 uur stud. Visser; Hoogeveen 15.00 uur ds. Vogelaar; Houten 11.00 en 17.00 uur leesdienst; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Kamperland 15.30 uur ds. Baan; Kapelle-Biezelinge 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Katwijk aan Zee 10.00 en 17.00 uur ds. Beens; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Kortgene 10.00 en 18.30 uur stud. Baaijens; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruijningen 9.30 en 18.00 uur ds. Hoogerland en 14.00 uur leesdienst; Leerdam 10.00 uur ds. Van Gelder en 15.30 uur ds. Labee; Leiderdorp 10.00 en 16.30 uur ds. W.J. Karels; Lelystad 9.30 uur ds. Kattenberg en 17.30 uur stud. IJsselstein; Lisse 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Marknesse 9.30 en 14.30 uur stud. IJsselstein; Meliskerke 9.30 ds. Moens en 19.00 uur ds. Hakvoort en 14.30 uur leesdienst; Melissant 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Middelburg-Centrum 9.30, 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Mijdrecht 19.00 uur stud. Visser; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. Verweij; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Nijkerk 9.30 uur ds. Kleppe; Nisse 14.00 uur ds. Hakvoort; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. F. Mulder; Ooltgensplaat 18.00 uur ds. C. Harinck; Oosterend-Texel (In de Maartenskerk) 11.30 en 16.30 uur ds. Heijkamp; Oostkapelle 15.00 uur stud. Baaijens; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Ouddorp 14.30 uur ds. Schreuder; Oudemirdum 9.00 en 11.00 (gasten) en 14.30 en 18.30 uur (gasten) ds. Schot; Poederooyen 14.30 uur ds. Melis; Poortugaal 9.30 en 15.30 uur kand. Van Rijswijk; Puttershoek 10.00 en 15.30 uur

ds. C. Harinck; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. De Wit; Rijssen-Zuid (weer in eigen kerkgebouw) 9.30 en 14.30 uur leesdienst en 18.30 uur ds. J. Karels; Rotterdam-Alexanderpolder 16.30 uur ds. Kattenberg; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Rotterdam-IJsselmonde 19.00 uur ds. Joosse; Rotterdam-Zuidwijk 14.30 uur ds. De Leeuw; Scherpenisse 9.30, 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 uur leesdienst en 19.00 uur kand. Bredeweg; Soest 19.15 uur ds. Van der Net; Spijkenisse 16.00 uur ds. Van Gelder; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Van Belzen; Utrecht 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. Van der Net; Veen 18.00 uur ds. Melis; Vlaardingingen 19.00 uur ds. Silfhout; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Werkendam 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Wierden 14.00 (In Herv. Kerk Hoge Hexel) en 19.00 uur (In Herv. Kerk, Tabor) leesdienst; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. Meeuse; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. B. van der Heiden; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Zwolle 9.30 uur (H.D.) ds. Vogelaar en 19.00 uur leesdienst.

■ DINSDAG 28 JULI 2009

Beekbergen 19.30 uur ds. De Leeuw; Drachten 19.30 uur ev. Van de Breevaart; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 19.30 uur ds. Joosse; Enter 19.30 uur kand. Bredeweg (In de Ger. Kerk, Rijssenseweg 13); Hellevoetsluis 19.30 uur ds. Hakvoort; Middelburg-Zuid 19.30 uur ds. Mondria; Naaldwijk 19.45 uur ds. Hoogerland; Opperdoes 19.30 uur ds. Kleppe; Oudemirdum 19.30 uur ds. Verschuure; Rhenen 19.30 uur ds. Van Krimpen.

■ WOENSDAG 29 JULI 2009

Aalburg 19.30 uur ds. De Heer; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. P. Mulder; Leerdam 19.30 uur ds. De Leeuw; Melissant 19.30 uur ds. Beens; Middelharnis 19.30 uur ds. Van Aalst; Ouddorp 19.30 uur ds. Schreuder; Puttershoek 19.30 uur ds. Meeuse; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur stud. Maljaars; Spijkenisse 19.45 uur ds. Paul.

■ DONDERDAG 30 JULI 2009

Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. Beens; Kam-

perland 19.30 uur ds. Hakvoort; Meeuwen 19.30 uur ds. P. Mulder; Nijkerk 19.30 uur kand. Bredeweg; Oosterland 19.30 uur ds. W.J. Karels; Sprang-Capelle 19.30 ds. Van Manen.

■ **VRIJDAG 31 JULI 2009**

Aagtekerke 14.30 uur ds. Tuinier (huw.bev.); Wolphaartsdijk 14.30 uur ds. Van Krimpen (huw.bev.).

■ **EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 26 JULI 2009**

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. L. Versteeg; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merkssem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur ds. Karens en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

ADVERTENTIES

Boekenmarkt

op D.V. zaterdag 18 juli

bij winkelcentrum De Hoge Wal in Rijssen. Van 10-17 uur. Veel keus in tweedehands en nieuwe boeken.

- DIVERSE BLOKFLUITEN
- DWARSFLUITEN
- MUZIEKSTANDAARDS
- ROEMEENSE PANFLUITEN
- VIOLEN

R. MULDER - STAPHORST

06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944

Voor een zorgzame begeleiding

Winstsonderneming
Beheerd,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
033 277 0555
Stationweg 411
3925 CD Scherpenzeel
Contractnummer (24 jaar)
033 277 0555

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente Tricht-Geldermalsen deelt met droefheid mede dat de Heere uit ons midden heeft weggenomen onze ambtsdrager

Leendert van der Tang

in de leeftijd van 68 jaar.

Van 1976 t/m heden heeft hij de gemeente in getrouweheid als diaken, met de hem van God geschonken gaven, mogen dienen.

De Heere vertrooste en sterke zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen in dit grote verlies en heilige de roepstem van dit plotselinge overlijden aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad, ds. B. Labee, preses
G.J. van Zijl, scriba

Geldermalsen, 8 juli 2009

Kliktime
...een klok op de muisklik

Nu is
m'n broertje
aan de beurt

nu voor
€ 29,95

Met Kliktime beheert u het computer-
en internetgebruik van uw kinderen.

Een product van
klik

Boekhandel en Antiquariaat De Roo

Ruim assortiment nieuwe en 2^e hands boeken: Theologie (prekenboeken, levensbeschrijvingen, Bijbelcommentaren), Bijbels (sv), kinderboeken en leesboeken. Ook voor uw cd's en kaarten

www.derooboeken.nl

Van Meelstraat 12 3331 KR Zwijndrecht

078-6124081

Tevens inkoop/taxatie

maandag gesloten gratis parkeren

NIEUW! MANNENKOOR IN GOUDA

Op D.V. **dinsdag 8 september a.s.** gaat een nieuw **regionaal mannenkoor** in Gouda van start o.l.v. Henri Adema.

De repetities zullen wekelijks op dinsdag worden gehouden in de aula van gebouw Bèta van het Driestar College aan het Ronsseplein 1, te Gouda.

Het repertoire zal bestaan uit psalmen en geestelijke liederen.

De grondslag van het koor is de Bijbel en de 3 formulieren van Enigheid. Instrumentale begeleiding van het koor is toegezegd door organist

Marco den Toom, pianist Gezinus Veldman en Duo Friends (panfluit/viool duo Gerlinda v.d. Berg en Corrie Wielinck.

Van harte nodigen we alle jongens en mannen vanaf 16 jaar uit om de eerste avond bij te wonen.

We verwachten u / jou op dinsdag 8 september om 20.00 uur. Vanaf 19.45 uur inloop met koffie. Tot ziens!

Info: Jan Hoogerbrug : 06-53548921 • Email: famhoogerbrug@kliksafe.nl

Waarlijk en stibrolle verzorging

van begrafenissen met aandacht voor persoonlijke wensen. In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis of in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden
- wij verzorgen alleen begrafenissen
- laatste verzorging van de overledene door een gediplomeerd verpleegster

Begrafenisverzorgers:

• H. de Jongh • P.H. van der Leer • D.D.E. Melieste

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam:

Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54

Waardenburg:

Kerkstraat 17b, Tel. (0418) 65 20 39

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

- Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:
- Huishoudelijke verzorging
  - Persoonlijke verzorging
  - Verpleging
  - Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Th. Nieuwe **stacaravan Vierhouten**
Vrij vanaf wk. 34 Tel. 06-47315418.

Voor een paar dagen of langer, gezelligheid en sfeer, **Pensioen "De Peel"** gelegen in de mooie Betuwe, waar het gewoon goed is.

Fam. Knuivers, Boveneindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren

Tel. 0488-482025 b.g.g.

0488-481687 of www.knuivers.nl

Geerts
herenkleding

Ambtskleding

Kostuums: 2- en 3-delig zwart - grijs - e.a.

Trouwkostuums - Jacquets - Pantalons

Stroepantelons - Overhemden

Stropdassen - Sokken - Overjassen

Hoeden - Schoenen

Winkel: Dorpsstraat 229, Scherpenzeel

Telefoon 033-2778899 b.g.g. 06-30189592

OPENINGSTIJDEN: MA. GESLOTEN,
DI T/M DO 9-18 UUR,
VR 9-21 UUR EN ZA 9-17 UUR.

OP AFSpraak MOGELIJK

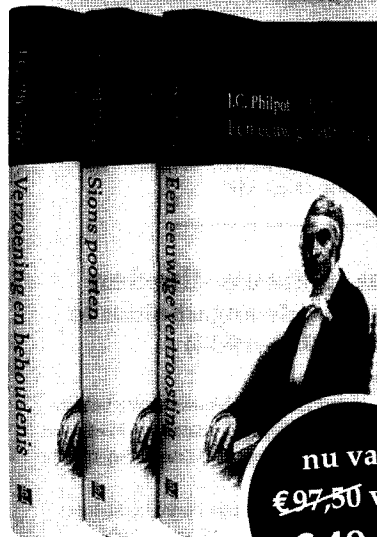
Boekenmarkten Elspeet

D.V. **25 juli en 1, 8 en 15 aug.**

Aan de Schapendrift vindt u weer 30 kramen met theologie, jeugd en kinderboeken. info 0184 - 684808.

UNIEKE VOORDEELAANBIEDING!

J.C. Philpot DE EVANGELIE- PREDIKSTOEL

nu van
~~€97,50~~ voor
€ 49,50

12 preken per deel
gebonden editie
luxe stofomslag
totaal 811 blz.

De *Evangeliepredikstoel* is een serie van drie bundels met in het Nederlands vertaalde preken. De drie delen *Een eeuwige vertroosting*, *Sions poorten* en *Verzoening en behoudenis* zijn hiervan een ongewijzigde herdruk.

Philpots nadruk op de bevindelijke kennis van de werkingen van Gods Geest, en de vertroosting en bemoedigingen die daaruit voortvloeien voor

Gods kinderen, kenmerken ook deze bundels.

Uitgeverij Boekhandel

www.gebrkoster.nl

GK

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
tel. 0342 - 41 69 86

Verkoopbaar bij de boekhandel

Te huur, Zehem/Doetinchem, Appartement (48 m²) geschikt voor jongeren met begeleid zelfstandig wonen. Ook logeren mogelijk.
"Stichting de Heemhoeve" op chr. reformatorische grondslag.
 tel. 0314-378268, dhr. J.H. Hanskamp.
 tel. 0314-391428, dhr. D. Ebbers
 info www.deheemhoeve.nl

Persoonlijk voor uw bestelling
Telefoon (0172) 21 21 22
 Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begrafenissen
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR
 Buurtlaan West 26 tel. 0318-528541
 3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl
 Wij verzorgen begrafenissen in Veenendaal, Ede, Bennekom, Wageningen, Rhenen e.o.

Te koop gevraagd
Theologische boeken
 0577-401065

BEGRAFENISVERZORGING KINA
 010 - 458 31 12
 Rotterdam, Broekstraat, Krampoenwaard, Gouda
 D.W. Schipper 010-4506626 J. Kooijman 0182-563932
 Capelle aan den IJssel Gouda
 Wij verzorgen alleen begrafenissen.

Fruitteeltbedrijf
"Den Doornkamp"
Zoekt nog enkele medewerk(st)ers
 voor de komende oogst (vanaf 1 sept.) van **APPELS** en **PEREN**

WIE ?
 U bent welkom voor part- en fulltime **ook mogelijkheden bespreekbaar voor werkgevers die tijdelijk oplossing zoeken voor overtalig personeel.**

WAAROM ?
 Thuis zitten als u 8 weken in de natuur werkzaam kunt zijn in een gezellige groep? In bezit van een auto is een pre, hoewel carpooling ook mogelijk is.

WAARVOOR ?
 De beloning is volgens CAO Open-Teelten seizoensarbeidsregeling!

REAGEREN ?
 Voor meer info of uw reactie
 Steenweg 77
 4182 PA Neerijnen
 Tel. 0345-568383 of
 06-51891902
 E-mail: baren60@planet.nl

Het Uilennest

Als een brandhout uit het vuur

Zeer mooie uitgave!!

W. SCHIPPERS

Nieuw in de Schippers-serie: Het Uilennest

Hannes Klinge krijgt ontslag van de rijke boer Barend van Gulven, omdat deze zijn dochter Martha niet aan een boerenknecht wil uithuwelijken. Hannes komt op het 'Uilennest' terecht en mag daar blijven wonen. Uiteindelijk wordt het 'Uilennest' zijn eigendom en trouwt hij met Martha, die inmiddels mondig geworden is. Met hun 2 kinderen vormen ze een gelukkig gezin. Maar boer Van Gulven laat zich opstoken om Hannes te verjagen ...

Reeds verschenen in deze serie:

- De Vleermuis • Beter dan goud • Een zeemansvrouw
- De kok van de Simpang • De Zwerfer

Per deel: **13.95**

(bij abonnement: **9.95** zie: www.ramshoorn.nl)

Eerste delen bijna uitverkocht!

HULP IN BENAUWDHEDEN

Hulp in benauwdheden Een Yerseke dwangarbeider in Duitsland (1940-1945)

H. Nieuwenhuize

Tegen zijn wil moet Hubrecht Nieuwenhuize het rustige Zeeuwse plaatsje Yerseke verlaten om in een van de grauwe fabriekssteden in het Duitse Ruhrgebied te gaan werken voor de vijand.

Na wonderlijk bewaard te zijn na zware bombardementen en twee jaar omzwerven kan de thuisreis worden aanvaard.

De auteur, woonachtig in Yerseke, beschrijft in dit boek Gods hulp in benauwdheden tijdens de bange oorlogsjaren.

Circa 350 pagina's, rijk geïllustreerd.

Verschijnt bij voldoende belangstelling!

Intekenprijs 19,95, na verschijnen 24,95

Intekenen

Ja, ik teken hierbij in voor:

.....ex. **Hulp in benauwdheden** à 19.95
 Verschijnt bij voldoende belangstelling

U kunt deze bon, in een envelop zonder postzegel, zenden aan:
 De Ramshoorn, Antwoordnummer 860, 4460 WB Goes

Naam .....
 Adres .....
 Postcode .....
 Woonplaats .....
 Telefoonnr. ....

De Ramshoorn, Lange Vorststraat 21 Goes
 tel. (0113) 221909 www.ramshoorn.nl Schutseshop - Kruijningen

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horsssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
 Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horsssen.com
www.van-horsssen.com

Het juiste adres voor:
 Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

begrafenisverzorging
Den Hollander

Begrafenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken.
 Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Mozartlaan 13
 3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Ameland - Terschelling - Bakkeveen (fr/dr wouden bij Drachten) **stacars** v.a. € 150,- p.w. ook hoofdseizoen nog vrij. 0512-516096.
 Zie www.vdsluisvakanties.nl